

ECPA

European Crime Prevention Award

2009

Tema: Förebyggande av brott och viktimisering
bland barn och ungdomar

Nio bidrag till den svenska
uttagningstävlingen

Innehåll

Om tävlingen	5
Tidigare års vinnare i European Crime Prevention Award	6
MUMIN (Maria Ungdom Motiverande Interventioner) Polisen har i samarbete med bland andra Maria Ungdom i Stockholm identifierat en ”ny” grupp kriminella ungdomar med tungt missbruk och fått många av dem att acceptera vård.	7
Trygg skola Skolprojekt i Nacka, Tyresö och Värmdö i Stockholm som visar att noggranna kartläggningar och systematiska åtgärder kan minska brott och trakasserier på skolor.	9
Ung & Trygg i Göteborg och Mölndal Stort samverkansprojekt mellan brottförebyggande aktörer i Göteborg som syftar till att minska nyrekrytering till kriminella grupper.	10
Student 08 Samarbetsprojekt som försökt minska våld och alkoholdrickande bland skolungdomar i samband med studentfester i Stockholms city.	11
Ge och ta varje dag Polisen i Södertörn i Stockholm har genom ett utbildningsprojekt skapat möten mellan skolungdomar och poliser, bland annat för att rekrytera fler poliser med annan etnisk bakgrund än svensk.	12
En tryggare resa Skolprojekt i Göteborg som möjliggjort en dialog mellan skolungdomar och bussförare för att förebygga friktioner i kollektivtrafiken.	13
Agera mot kvinnovåld! Brottsförebyggande skolprojekt i Malmö som syftar till att ge ungdomar större självförtroende och få dem att våga anmäla brott och handskas med potentiellt våldsamma situationer.	14
”Chat-förhör” – framtidens kommunikationsform Polisen i Skåne har utvecklat en pilotmodell för att genomföra polisförhör med ungdomar i cyberrymden genom så kallade chat-förhör.	15
Lag- och rättdagar årskurs 6 I Järfälla kommun i Stockholm får skolelever årligen träffa bland annat polisen och brandförsvaret och sedan räkna på vad en viss typ av skadegörelse kostar för den egna skolan.	16

Om tävlingen

Varje år anordnas en tävling om det bästa lokala brottsförebyggande projektet i EU – European Crime Prevention Award (ECPA). Tävlingen arrangeras av European Crime Prevention Network (EUCPN), som består av representanter för justitiedepartement och brottsförebyggande myndigheter på statlig nivå i EU-länderna. Avsikten med tävlingen är att ge spridning åt framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Årets final avgörs i Stockholm i december. Sverige arrangerar tävlingen i kraft av att vi är ordförandeland i EU under andra halvåret 2009.

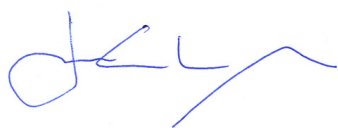
Varje deltagande land får nominera ett projekt till den europeiska tävlingen. Brå ansvarar för den svenska nomineringen och har arrangerat den i form av en nationell uttagningstävling, där en jury bestående av representanter för Polishögskolan, Sveriges kommuner och landsting, Brå samt ämnessakkunnig från SOU (Statens offentliga utredningar) utser det vinnande bidraget.

Temat för ECPA-tävlingen år 2009 är ”brott och viktimisering bland barn och unga inom följande områden: 1. Skolan, 2. Cyberrymden, 3. Nyrekrytering till kriminella grupper.” För att delta i den europeiska tävlingen krävs att bidragen utöver ovan nämnda tema även uppfyller tävlingens kriterier:

- Projektet ska ha utvärderats och ha uppnått alla eller de flesta av de uppsatta målen.
- Projektet ska också, så långt det är möjligt, vara innovativt och innehålla nya metoder eller angreppssätt.
- Projektet ska bygga på samverkan mellan olika aktörer.
- Projektet ska vara möjligt att upprepa av organisationer eller av grupper i andra medlemsländer.

Denna broschyr innehåller kortfattade beskrivningar av 9 bidrag, som av juryn till stor del bedömts i varierande grad uppfylla ovanstående villkor. Genom detta vill Brå sprida kännedom om aktuella projekt och verksamheter och inspirera till konkret brottsförebyggande arbete.

Stockholm i september 2009

Jan Andersson
Generaldirektör

European Crime Prevention Award

Vinnare i den svenska tävlingen

- 2008 Mobila poliskontor – en del av cityhelg (City polismästardistrikt, polisen Stockholm). Tema ECPA 2008: Brottsförebyggande på allmänna platser
- 2007 Kvinnofridsprogrammet i Malmö (Malmö kommun/Polisen Skåne). Tema ECPA 2007: Våld i nära relationer
- 2006 Växjö-modellen (Polismyndigheten Kronobergs län). Tema ECPA 2006: förebyggande arbete mot alkohol- och/eller drogrelaterat våld
- 2005* Mopedprojektet (Enköping)
- 2004 Munkmoraprojektet (Värmdö)
- 2003 Projekt supporter (Stockholm)
- 2002 Kulturskolan Europas barn (Motala)
- 2001 Stödcentrum för unga brottsoffer (Stockholm)
- 2000** Via Wargen – Brottsförebyggande arbete på schemat (Östersund)
Trygghetsgruppen i Hjällbo (Göteborg)
- 1999** Trygghetsskapande arbete i Annerstaskolan (Huddinge)
- 1998 Tillsammans mot våld i Skåne (Lund)
Det Brottsförebyggande projektet i Tyresö
- 1998** K.R.I.S. – En väg tillbaka till samhället (Stockholm)
Farsor och Morsor i Sverige – Ett riksnätverk för nattvandrare
Rinkebyskolan – En skola mitt i byn (Stockholm)
Speciella anmälningrutiner vid bilbrott (Stockholm)
Lugna Gatan – Vårdprojektet (Stockholm)

---

* Mopedprojektet i Enköping fick pris som bästa svenska brottsförebyggande projekt. Till den europeiska tävlingen valde Sverige att sända ett krogprojekt från Nyköping, som bättre ansågs uppfylla den europeiska tävlingens tema.

** Före 2001 utsågs ingen enskild segrare i den svenska tävlingen. Några bidrag utsågs i stället till att representera Sverige i den europeiska tävlingen.

Vinnare i den internationella tävlingen

- 2008 Moping up Dodge, utvärderat projekt som minskat brottsligheten i en stadsdel (England)
- 2007 Kvinnofridsprogrammet i Malmö, program mot våld i nära relationer (Sverige)
- 2006 Ringstedsförsöket, effektutvärderat informationsprojekt i skolan (Danmark)
- 2005 Trygghetsprojekt i och kring centralstationen i Utrecht (Holland)
- 2004 Bostadsområdesprojektet The Safer Neighbourhood Programme från Birmingham (England)
- 2003 Förortssatsning i Lissabon (Portugal).
- 2002 Integrationsprojekt i stadsdelen Indre Nørrebro i Köpenhamn (Danmark).
- 2001 Graffitiprojektet Graff 'n Art från Brygge (Belgien)
- 2000 Marockanska farsor på stan från Amsterdam (Holland)
- 1999 Projekt för att minska brottsligheten i förortsområde i Gent (Belgien)
- 1998 Rinkebyskolan (Sverige)

MUMIN (Maria Ungdom Motiverande Interventioner)

Stockholms stad/Stockholms läns landsting/Polismyndigheten Stockholms län

Polisen har i samarbete med bland andra Maria Ungdom i Stockholm identifierat en ”ny” grupp kriminella ungdomar med tungt missbruk och fått många av dem att acceptera vård.

Problem

Ungdomar som använder mycket droger och begår narkotikabrott är en grupp som löper risk att hamna i permanent utanförskap och bli livsstilskriminella. Polisen har sedan 1993 rätt att ta blod- och urinprov på ungdomar om de misstänks för ringa narkotikabrott, men om ungdomarna inte får hjälp att bli kvitt sitt drogberoende är det vanligt att samma ungdomar återigen blir föremål för polisingripanden. MUMIN är ett projekt som försöker att ”dra nytta” av den kris som en ung person kan hamna i efter ett polisingripande. Projektet syftar till att i anslutning till polisingripandet erbjuda behandling och stöd för den unge och dennes familj då mottagligheten för stöd och hjälp är som störst. Ett av projektets huvudmål har också varit att minska tiden mellan det att en ung person grips av polisen för ringa narkotikabrott till att hon kommer i kontakt med missbruksvård och socialtjänst.

Verksamhet

Projekt MUMIN, Maria Ungdom Motiverande Interventioner, är främst ett nära samarbete mellan polisen, socialtjänsten och sjukvården (landstinget). Ett viktigt led i projektet var att upprätta en provisorisk polisstation i Maria Ungdoms lokaler i Stockholm samt låta fältförlagda socialsekreterare åka med polisen för att söka upp ungdomar. Vid ett gripande körs den unge direkt till Maria Ungdom för provtagning och förhör. Samtal och behandlingskontrakt erbjuds direkt i anslutning till gripandet. Unga KRIS (Kriminellas revansch i samhället) har även varit med och försökt att motivera ungdomar som sagt nej till vidare behandling. Denna snabba utrednings- och påföljdskedja som sker efter misstanke om ringa narkotikabrott, där polisen och socialtjänsten samt sjukvården samarbetar, framhålls i projektet som en viktig metod för att stoppa missbruk och förhindra fortsatt kriminalitet.

Utvärdering/Resultat

Maria Ungdoms forskningsavdelning har utvärderat projektet. (MUMIN-projektet – utvärdering av tidiga insatser mot ungdomars narkotikamissbruk. Författad av Kristina Sinadinovic och Ulf Wahlgren.)

Enligt utvärderingen greps 650 personer mellan augusti 2004 och december 2006 inom ramen för MUMIN-projektet. 595 av dessa var ungdomar (487 pojkar och 108 flickor). Utvärderingen visar att 58 procent av ungdomarna som blivit föremål för åtgärder inom MUMIN inte var kända sedan tidigare på Maria Ungdom. I korthet kan sägas att MUMIN-projektet medfört att en ”ny” grupp ungdomar identifierats som tidigare varit relativt okänd för beroendevården. Dessa ungdomar har ofta tunga missbruksproblem, begår många brott och är negativt inställda till att frivilligt söka behandling för sina missbruksproblem. Omedelbart efter gripandet har ungdomarna erbjudits samtal för kartläggning av sin situation på den provisoriska polisstationen i Maria Ungdoms lokaler. 42 procent tackade ja till att inleda ett behandlingskontrakt.

I utvärderingen presenteras detaljerad data om MUMIN-ungdomarnas psykosociala hälsa som jämförts med den grupp ungdomar som frivilligt söker till Maria Ungdom. MUMIN-ungdomarna uppvisar ofta ett tyngre missbruk – främst av cannabis – mer omfattande sömnproblem, familjerelationsproblem, psykiska sjukdomar och är i större utsträckning mobbade (gäller främst flickor) än gruppen ungdomar som frivilligt sökt vård.

MUMIN-projektet har genom sökningar i Åklagarmyndighetens målhanteringssystem (Cåb-ra) kunnat avläsa att andelen ungdomar (yngre än 18 år) som fått åtalsunderåtelse har ökat samt att antalet strafförelägganden minskat. För att en ungdom ska få åtalsunderåtelse krävs att denne erkänner det misstänkta brottet, har kontakt med socialtjänsten och tillsammans med dem upprättar en vårdplan/kontrakt.

Projektet har också inneburit att aktörer inom projektet utbildats i en speciell typ av samtalsmetodik, så kallad MI, motivational interviewing, som syftar till att motivera missbrukande ungdomar att få insikt om sin situation och frivilligt söka hjälp.

Trygg skola

Nacka, Tyresö och Värmdö kommuner/Polisen i Nacka, Tyresö och Värmdö

Skolprojekt i Nacka, Tyresö och Värmdö i Stockholm som visar att noggranna kartläggningar och systematiska åtgärder kan minska brott och trakasserier på skolor.

Problem

På många skolor pågår arbeten för att minska brottsligheten och öka tryggheten. Mer sällsynt är att dessa brottsförebyggande projekt utgår från en noggrann och systematisk kartläggning som visar vad som är de egentliga problemen på en skola. Under hösten 2006 genomfördes ett sådant skolprojekt på sex skolor i Nacka, Tyresö och Värmdö.

Tanken bakom projektet var att noggrant kartlägga hur problemen såg ut på tre skolor. Utifrån denna kartläggning skulle sedan förändringar i skolmiljön genomföras för att minska våld, problembeteenden och mobbning. Resultaten jämfördes sedan med tre likvärdiga kontrollskolor som inte gjorde liknande förändringar.

Verksamhet

Trygg skola är ett kommunövergripande projekt där polisen och kommunerna Nacka, Värmdö och Tyresö samarbetat. Projektet började med att en detaljerad enkätundersökning delades ut till samtliga elever på sex skolor i de tre kommunerna. Frågorna kartlade temaområden som gällde elevernas utsatthet för brott, förekomsten av kränkningar samt på vilka platser i skolan som brott och kränkningar var vanligast.

I kartläggningen framkom bland annat att 31 procent av eleverna hade utsatts för brott de senaste 6 månaderna. De vanligaste platserna där brott skedde var främst i utrymmen där vuxna var frånvarande, exempelvis uppgavs våldsbrott vara vanligast förekommande utanför klassrum och vid elevskåpen. Detsamma gällde för sexuella trakasserier och etniskt relaterade kränkningar.

Resultaten från kartläggningen låg sedan till grund för ändringar i skolmiljön. Varje skola utgick från den problembild som kommit fram i kartläggningen. Det innebar att skolorna genomförde olika åtgärder. En tonvikt fanns dock på så kallade situationella åtgärder, vilket innebar konkreta ändringar i den fysiska miljön. Fönster togs exempelvis upp mot korridorerna så att det gick lättare att se vad som hände i korridorerna från klassrummen. Skåp i elevskåpshallar sänktes för att öka överblicken i dessa utrymmen. Vissa skolor förstärkte även rastvaktsystemet på utsatta platser.

Utvärdering/Resultat

Projektet är utvärderat. (Trygg skola – hur har det gått. Författad av Evidenta brottsprevention.) Utvärderingen visar på en skillnad mellan de skolor som arbetat systematiskt med att åtgärda problem utifrån kartläggningen jämfört med kontrollskolorna som inte arbetat systematiskt för att förebygga brott. På de skolor som arbetade systematiskt var det möjligt att påverka förekomsten av brott och trakasserier, kanske främst i korridorer och elevskåpshallar som verkar vara platser som upplevs som otrygga bland elever.

Ung och trygg i Göteborg och Mölndal

Förvaltnings AB framtiden/Göteborgs stad

Stort samverkansprojekt mellan brottförebyggande aktörer i Göteborg som syftar till att minska nyrekrytering till kriminella grupper.

Problem

Bakgrunden till att satsningen Ung & Trygg bildades är ett antal uppmärksammade uppgörelser mellan kriminella gäng i Göteborg. En annan orsak är en stigande oro över utvecklingen i några av Göteborgs förorter. Ung & Trygg är en nära samverkan mellan olika offentliga aktörer och syftar till att hantera konsekvenserna av en ökad segregation och minska nyrekrytering till kriminella grupper.

Verksamhet

Ung & Trygg finns i hela Göteborgs stad och i Mölndal. Projektet är ett samverkansprojekt som försökt sätta fokus på ungdomsarbetet genom att samla viktiga aktörer och få till stånd en samverkan, metodutveckling och åtgärder mot ungdomsbrottslighet. I projektet ingår bland andra polisen, åklagarmyndigheten, Göteborgs stad och kommunala bostadsbolag. Ung & Trygg består av en styrgrupp och en arbetsgrupp som är ansvarig för den övergripande samordningen. För att ungdomsfrågorna ska föras ut mer lokalt finns även styrgrupper inom de olika regionerna, så som Nordost, Hisingen och Centrum.

En del av projektet är att skapa så kallade framtidsverkstäder, som skett i flera stadsdelsnämnder. Framtidsverkstäder är en metod som syftar till att stimulera ett utvecklingsarbete. Verkstäderna, där olika brottförebyggande aktörer möts, har utmynnat i konkreta handlingsplaner som bland annat fokuserat på tidiga och snabba insatser när en ung person hamnar snett, att utveckla av skolans arbete tillsammans med andra brottförebyggande aktörer samt att skapa arbete och utbildningsmöjligheter för ungdomar i utsatta områden.

Utvärdering/Resultat

Projektet är utvärderat, främst i form av en ambitiös processutvärdering av FoU Väst. (Gängrelaterat ungdomsarbete. Utvärdering av Ung och Trygg i Göteborg. Rapport 1:2008. Författad av Torbjörn Forkby.) Utvärderingen visar främst att många aktörer anser att Ung & Trygg medfört att fokus på ungdomsfrågor i Göteborg har ökat. Utvärderingen visar också att satsningen till viss mån inneburit att nya metoder tagits fram inom ramen för projektet.

Ung & Trygg har bland annat medfört att mer än 3 000 personer skapat över 100 handlingsplaner på så kallade framtidsverkstäder och andra möten. Fler poliser arbetar med ungdomar (så kallade ungdomspoliser), åklagarmyndigheten har bildat en grupp med sju ungdomsåklagare som arbetar med alla brottmål där personerna är under 18 år samt att polisen var fjortonde dag erbjudit ett så kallat drop-in- för ungdomar som är misstänkta för mindre allvarliga brott i syfte att ge åtalsunderlåtelse för småbrott och motivera till vård i stället för böter.

Student-08

City polismästardistrikt, Polismyndigheten Stockholms län

Samarbetsprojekt som försökt minska våld och alkoholdrickande bland skolungdomar i samband med studentfester i Stockholms city.

Problem

Studentfester för gymnasieelever som hålls på restauranger i Stockholms innerstad har ökat kraftigt på senare år. Festerna vänder sig främst till elever som går sista året på gymnasiet, och de allra flesta deltagarna är 18–20 år. I samband med dessa förekommer även fylleri och misshandel. År 2007 ansåg polisen att våldet och fylleriet på festerna blivit till ett problem. Flera slagsmål urartade i grova misshandelsbrott som medförde stort personligt lidande för de inblandade och även krävde stora polisresurser. Inför år 2008 ansåg ett antal brottförebyggande aktörer – däribland polisen – att ett utvecklingsarbete kring studentfesterna var angeläget.

Verksamhet

Student-08 innebär att berörda brottförebyggande aktörer skapat en gemensam problembild av studentfesterna i city. Det innebar ett samarbete mellan verksamheten STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem), polisen, tillståndsenheten i Stockholms stad, restaurangägare, eventbolag samt Stockholms lokaltrafik. Några av projektets mål var att minska våldet på och i anslutning till studentfesterna i city samt skapa en brottförebyggande modell som kan användas inför kommande studentsäsonger i city.

STAD tog via eventbolag kontakt med omkring 140–160 utvalda studenter som var studentfestansvariga på sina skolor. Vid informationskvällar informerade polisen om rättigheter och skyldigheter och gav bra tips att tänka på inför och under fester. Restaurangägare var även med och klargjorde vilket ansvar krogen och dess personal har.

Inför festerna gick polisen tillsammans med brandkåren igenom säkerhetsupplägget med personal och ordningsvakter från krogarna. Under hela studentfestperioden besökte polisen varje studentfest två gånger per kväll och erbjöd festarrangörerna direktkontakt via telefon. Stockholms stads tillståndsenhet kontrollerade även festrestaurangerna under den aktuella perioden.

Uvärdering/Resultat

Student-08 är utvärderat av STAD, Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem. (Och den ljusnande framtid är vår – en utvärdering av förebyggande insatser mot våldsbrott och misshandelsfall relaterade till studentfester. Författad av Håkan Leifman och Daniel Muller.)

Utvärderingen pekar på att antalet anmälda våldsbrott och antalet personer som vårdats för misshandelsskador på sjukhus, kan ha minskat till följd av projektet. Statistik visar bland annat att 44 personer (18–20 år) sökte till Södersjukhusets akutmottagning för misshandelsrelaterade skador under studentfestperioden 15 april-31 maj 2007. Motsvarande siffra för samma period 2008 är 18 personer. Minskningen skedde trots att antalet fester ökade och kan, enligt utvärderingen, sannolikt tillskrivas projektets förebyggande åtgärder, men i utvärderingen manas även till en viss försiktighet i tolkningen av resultaten.

Ge och ta varje dag

Södertörns polismästardistrikt/Botkyrka kommun

Polisen i Södertörn i Stockholm har genom ett utbildningsprojekt skapat möten mellan skolungdomar och poliser, bland annat för att rekrytera fler poliser med annan etnisk bakgrund än svensk.

Problem

Polisutbildningen behöver rekrytera fler poliser med annan etnisk bakgrund än svensk. Polisen har även ett behov av att möta ungdomar och föra ut information om vilken roll polisen har i samhället. Som ett led i dessa målsättningar har projektet Ge och ta varje dag växt fram. Bakgrunden till satsningen Ge och ta varje dag är Länspolismästarens satsning på så kallade ungdomsråd. En ambition med råden är att polisen vill fånga upp ungdomstrender och hitta sätt att stävja nyrekrytering till kriminella grupper bland ungdomar.

Åtgärd

Ge och ta är ett utbildningsprojekt som ingår i Södertörns polismästardistrikts mångfaldsplan, där 65 poliser mött ett antal skolungdomar på neutral mark. Ambitionen är att alla poliser som arbetar i yttre tjänst i distriktet ska genomgå utbildningen. Vid utbildningstillfället får ungdomarna också en möjlighet att fördjupa sin förståelse för polisens roll och de får även chans att testa polisuniformer. En styrgrupp har bildats kring projektet där lärare, rektorer och polisen diskuterat hur Ge och ta varje dag ska nå ut till fler skolor även i andra kommuner.

Utvärdering/Resultat

Projektet har resulterat i en film som ska spridas till skolklasser i Södertörn. Polishögskolan planerar att genomföra en utvärdering av projektet under hösten 2009. En iakttagelse som gjorts är att Ge och ta-utbildningarna har gett en insikt om att det faktiskt går att påverka ungdomars inställning till polisen på en och en halv timme.

I ECPA-ansökan påpekas också att rekryteringsstatistik från Rikspolisstyrelsen visar att andelen som söker till polisyrket och har annan etnisk bakgrund än svensk har ökat från 18 procent år 2006 till 21 procent år 2009.

En tryggare resa

GS Buss AB/Västtrafik (Göteborg)

Skolprojekt i Göteborg som möjliggjort en dialog mellan skolungdomar och bussförare för att förebygga friktioner i kollektivtrafiken.

Problem

Under våren 2005 uppmärksammade en skola i Göteborg stök och bus bland elever som åkte buss till skolan. Bussförare, personal på skolan och föräldraföreningen initierade ett skolprojekt som skulle minska ungdomsproblemen i kollektivtrafiken. Två samhällspedagoger engagerades och skapade ett pilotprojekt i fyra klasser som innebar att elever och bussförare kunde mötas. Intresset för projektet växte och man skapade ett mer omfattande utbildningsprojekt med namnet ”En tryggare resa”.

Verksamhet

Projektet En tryggare resa är ett utbildningspaket som innebär att bussförare och ungdomar ska mötas och skapa en dialog så att framtida ”friktioner” kan förebyggas. Som underlag för mötet får både bussförarna och ungdomarna svara på ett antal frågor, som kan vara av följande karaktär: ”Vem tycker du har störst ansvar för att bussarna är hela och rena?” och ”Hur tycker du att man som förare skall agera om det är stökigt på bussen?”.

I utbildningen är förarna till en början civilklädda, men efter en rast möter eleverna de tidigare civilklädda förarna i uniform. Tanken är att första mötet med förarna ska bli avspänt och att eleverna sedan får uppleva samma personer i formell klädsel. Projektet är ett samarbete mellan skolor och kollektivtrafikföretag i Göteborg, däribland Västtrafik och Göteborgs spårvägar.

Utvärdering/Resultat

En tryggare resa har genomförts med 300–350 elever i årskurs 5–7 under två lektioner, främst i Backa på Hisingen och i Örgryte i östra Göteborg. Projektet har utgått från en pedagogisk modell som utformats i form av två lektioner. Projektet finns dokumenterat i skriften ”En tryggare resa” (författad av Kjell-Åke Larsson och Branco Sarcevic), där synpunkter på lektionsupplägget har inhämtats från elever, lärare, rektorer och bussförare. I skriften presenteras också de pedagogiska tankarna bakom lektionsupplägget.

Agera mot kvinnovåld!

Liberala kvinnor i Malmö

Brottsförebyggande skolprojekt i Malmö som syftar till att ge ungdomar större självförtroende och få dem att våga anmäla brott och handskas med potentiellt våldsamma situationer.

Problem

Många personer kanske inte vet hur det verkligen känns att bli kränkt. Projektet Agera mot kvinnovåld! vill främst förebygga kvinnovåld, och riktar sig till både killar och tjejer i skolan. Ett syfte är att öka deltagarnas medvetenhet om vilka konsekvenser destruktiva handlingar kan få för andra personer.

Verksamhet

I projektet får eleverna lära sig om diskrimineringslagar, brottsofferlära, olika typer av så kallade härskartekniker samt de tre S:en, som i projektet står för självkänsla, självinsikt och självförtroende. Med hjälp av en så kallad voice-dialoge-metod får eleverna titta på scener där olika masker används, som symboliserar olika känslotillstånd inom en människa som exempelvis rädsla och ilska. Eleverna får också själva spela upp händelser och med hjälp av maskerna visa hur de känner sig i olika situationer.

Projektet har lagt stor vikt vid att våga säga nej till våld som riktar sig mot den egna personen, och att våga säga nej till att utöva våld även om grupptrycket kräver det. Projektet drivs främst av Liberala kvinnor i Malmö med hjälp av Ungdomsstyrelsen, Kungliga vetenskapsakademien, studieförbundet Vuxenskolan samt elever, föräldrar och lärare.

Utvärdering/Resultat

Projektet är utvärderat. (Projekt Agera mot Kvinnovåld – utvärdering av metod. Författad av Anna Karin Herbert.) Utvärderingen bygger på enkätundersökningar med elever. I utvärderingen framhålls att drygt 60 procent av eleverna uppgav att de var mer benägna att anmäla en våldshandling efter genomgången utbildning jämfört med före utbildningen. Många uppger också att de efter utbildningen fått större kunskap att handskas med potentiellt våldsamma situationer.

"Chat-förhör" – framtidens kommunikationsform

Polismyndigheten i Skåne

Polisen i Skåne har utvecklat en pilotmodell för att genomföra polisförhör med ungdomar i cyberrymden genom så kallade chat-förhör.

Problem

Det kan vara svårt för ungdomar att berätta om våld och kriminalitet som de antingen blivit vittne till eller själva utfört. I dag erbjuder cyberrymden olika typer av möjligheter till kommunikation, bland annat chat-samtal via internet, som många ungdomar känner sig bekväma med. Polisen i Skåne försöker i projektet "Chat-förhör"- framtidens kommunikationsform att utveckla polisiära förhörsmetoder med ungdomar i form av digitala chat-samtal.

Verksamhet

Kvinnofridsprogrammet i Malmö vann år 2007 både den svenska och den europeiska ECPA-tävlingen. Efter vinsten har Rikspolisstyrelsen gett i uppdrag åt bland andra polisen i Malmö att utveckla besökslokaler och kommunikationsformer som bäst tillgodoser personer som blir utsatta för våld i nära relationer (kallat projekt Karin). Som ett led i metodutvecklingen inom projektet har polisen i Skåne börjat testa en pilotmodell där ungdomar får möjligheten att tala med polis via så kallad chat.

Chat-förhörsmetoden syftar till att synliggöra vålds- och sexualbrott bland ungdomar och få ungdomarna att orka berätta och anmäla fler brott. Speciella datorprogram som gör sådana förhör möjliga har tagits fram av polisen tillsammans med teknikföretag. Viktiga samarbetspartner förutom polisen är kvinnokliniken på UMAS, Universitetskliniken Malmö Allmänna Sjukhus samt Kvinnofridsprogrammet i Malmö.

Utvärdering/Resultat

Projektet har inte utvecklats i full skala och är därmed inte utvärderat. Ett antal ungdomar har fått testa chat-förhör och gett sina synpunkter på metoden. Företrädare för projektet skriver att ungdomarna som sista fråga vid dessa uppföljningar fått svara på frågan: "Vilken förhørsform skulle du valt om du fick välja mellan ett vanligt förhör och ett chat-förhör om det gällde ett ärende du tyckte var jobbigt att prata om?". Många ungdomar har svarat att de känner sig bekväma med chat-förhören och att datorn skapar en positiv distans som möjliggör för dem känna sig trygga när de ska förhöras.

Lag- och rättdagar årskurs 6

Individ och familjeomsorgen, Järfälla kommun

I Järfälla kommun i Stockholm får skolelever årligen träffa bland annat polisen och brandförsvaret och sedan räkna på vad en viss typ av skadegörelse kostar för den egna skolan.

Problem

Skolungdomar behöver få vissa grundläggande samhällskunskaper om lag och rätt och även hur man släcker bränder. I Järfälla har lag- och rättdagen genomförts många år (enligt uppgift 17 år) i rad. Syftet med dagen är att barn i årskurs sex ska få ta del av olika yrkesgruppers budskap, exempelvis från polisen, brandkåren och kollektivtrafiken. Kunskapen ska förhoppningsvis ha en förebyggande positiv effekt på elevernas attityder och kanske även beteenden.

Verksamhet

Varje år får 850 elever i åldern 12–13 år kliva på bussar som kör dem till ett övningsområde där fem stationer, var och en med ett speciellt tema, väntar eleverna. Polisen lär ut om brott och straff, drogsamordnare berättar om droger och dess konsekvenser, lokaltrafiken utbildar om klotter och skadegörelse och räddningstjänsten om hur man släcker bränder. Varje station tar omkring 30 minuter och elevernas kunskaper mäts av med en tipspromenad. När eleverna är tillbaka i skolan följs lag- och rättdagen upp med övningar, exempelvis räkneexempel på hur mycket en viss typ av skadegörelse kostar den egna skolan och hur pengarna skulle kunna användas på ett bättre sätt.

Lag- och rättdagarna anordnas av Drog- och Brottsförebyggande Gruppen (DGB), och är ett samarbete mellan skolan, polisen, socialförvaltningen, brandförsvaret, fritidsgårdar och fastighetsansvariga i Järfälla kommun.

Utvärdering/Resultat

Projektet är inte utvärderat. Lag- och rättdagarna är ett populärt årligt inslag i skolor i Järfälla. Elevernas kunskaper från dagen mäts av årligen, bland annat genom den årliga tipspromenaden och skoluppföljningar, som visar att elevernas kunskaper om lag- och rättfrågor ökat över tid.

